

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ

www.philosophical-research.org

ΣΕΜΙΝΑΡΙΑ

ΙΣΤΟΡΙΚΟΦΙΛΟΣΟΦΙΚΟΥ ΛΟΓΟΥ

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ Α. ΠΙΕΡΡΗΣ

ΠΕΡΙΟΔΟΣ 2017- 2018

ΝΕΑ ΣΕΙΡΑ ΕΚΔΗΛΩΣΕΩΝ

ΣΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ (4^η)

Τρίτη, 19 Ιουνίου

ΣΥΜΠΟΣΙΟ ΠΑΤΡΩΝ ΓΙΑ ΤΙΣ ΘΕΡΙΝΕΣ ΤΡΟΠΕΣ

Πέμπτη, 21 Ιουνίου 2018

ΟΜΙΛΙΑ ΣΤΑ ΣΠΑΝΤΙΔΕΙΑ ΥΑΚΙΝΘΙΑ 2018

Σάββατο, 23 Ιουνίου

ΟΜΙΛΙΑ ΣΤΟ ΞΗΡΟΚΑΜΠΙ

Κυριακή, 24 Ιουνίου 2018

I

Σειρά Αναλύσεων με Προβολές

στην Ιστορία και Θεωρία της Τέχνης

στα Πλαίσια των Σεμιναρίων Ιστορικοφιλοσοφικού Λόγου

(Φετινό Πρόγραμμα: Συγκριτική Μελέτη Τριών

Πολιτισμών, Κλασσικού, Βυζαντινού και Ευρωπαϊκού)

Στην παρούσα ενότητα των συναντήσεών μας για την Αρχαία Τέχνη, συζητούμε την θαυματουργία της Ελληνικής Μορφής στην πλήρη της ακέραια ανάπτυξη.

Έχουμε παρακολουθήσει την γένεση της Μορφής (λίγο πριν το 700 π.Χ.) από το γεωμετρικό σχήμα και την ζωντάνια του γεωμετρικού ειδωλίου, με εστιακή ακολουθία μια σειρά ορειχάλκινων αγαλματιδίων Απολλώνων-πολεμιστών που αναπαράγουν ή ακολουθούν τον νέο μέγα Άνακτα της Δωρικής Επανάστασης, υπό την εμβληματική Σπαρτιατική αρχέτυπη εικόνα του Αμυκλαίου Απόλλωνα, ίδιου αρχικά προς τον Πυθαέα, όπως στον Θόρνακα.

Η παράσταση που έχουμε της κοσμοϊστορικής ουσίωσης του Δωρικού συστατικού βιώματος του Ελληνισμού σε Μορφή συμπληρώνεται από ειδώλια των Δελφών. Ολυμπία και Δελφοί είναι τα δύο συνέχοντα κέντρα πολιτισμικού Ελληνισμού.

Στον Απόλλωνα του Μάντικλου (~ 680 π.Χ.) η επι-φάνεια της Μορφής επιδεικνύεται με πρωτόγνωρη χαρά.

Στον «Άλτη» της Ολυμπίας (~ 665 π.Χ.) ανευρίσκουμε την μετατροπή του πρωτότυπου μαχητικού Απολλώνιου ινδάλματος στον νεαρώδη Αθλητή

της τελειότητας. Η μορφή της τελειότητας του σωματικού κάλλους έχει συλληφθεί.

Και λίγο μετά, πριν το μέσον του 7^{ου} αιώνα π.Χ., βρίσκουμε την πρώτη μνημειακή διατύπωση σε μάρμαρο της Μορφής, τον Σπαρτιατικό Κούρο της Φιγαλείας. (Εκεί γύρο, ανήκει και ο ορειχάλκινος κούρος των Δελφών, ίδιας βασικά μορφολογίας, με την διαρθρωτική ζώνη στην μέση από την προγενέστερη μεταβατική φάση μεταξύ καλύπτοντος ζώματος και πλήρους γυμνότητας).

Από τον Κούρο της Φιγαλείας ως από αρχετύπου ιδέας παρακολουθήσαμε την διακλάδωση έξη ρυθμών αρχαϊκής πλαστικής οριζόμενων με μορφολογικά κριτήρια. (Η θέση εύρεσης των αγαλμάτων και η χρονολογική εξέλιξη του ύφους παίζουν δευτερεύοντα ρόλο στον καθορισμό της ταυτότητας εργαστηρίων και «Σχολών»). Για ευκολία και σύνοψη τους απαριθμώ με τοπογραφικά ονόματα:

- 1/ Αργεῖος
- 2/ Κορινθιακός
- 3/ Βοιωτικός (-Μεγαρικός)
- 4/ Κυκλαδικός
- 5/ Αττικός
- 6/ Ιωνικός

Στην προσεχή μας συνάντηση αυτήν την Τρίτη θα δούμε πως διαμορφώνονται οι εξελίξεις προς το τέλος της αρχαϊκής περιόδου. **Πως δρομολογείται και συντελείται η Μεγάλη Μετα-μόρφωση στο Κλασσικό.** Πως συνάπτεται το Ύστατο Αρχαϊκό προς το Πρώιμο Κλασσικό. Πως μετά μια καθολική Ιωνική προβολή στο πρώτο μισό του 6^{ου} αιώνα και μετά την Κρίση στον Ελληνισμό που αυτή προκάλεσε, αποκαθίσταται προϊόντος του αιώνα η κυριαρχία του Δωρικού, που καταλήγει σε θρίαμβο κατά την τροπή των αιώνων με την επικράτηση δύο συναφών ρυθμών πλαστικής, παραλλαγών της αυθεντικής Μορφής του Δωρικού βιώματος, του Πελοποννησιακού (Αιγηνιτικού, Σικυνώνιου, και τελικά Αργείου) και του Αττικού. Και θα

μελετήσουμε ιδιαίτερα την απαρχή του Αυστηρού Ρυθμού ως γένους και την ανάπτυξη των ειδών του.

Η νέα μας συνάντηση θα πραγματοποιηθεί την Τρίτη 19 Ιουνίου στις 8.30 το βράδυ. Η διαπραγματεύσή μου εμπίπτει στην τρίτη θεματική της ενότητας για το «Θαύμα» της Μορφής, όπως συντελέστηκε από τα προεόρτια πριν την αρχή της Αρχαϊκής περιόδου μέχρι το τέλος της Κλασσικής (από το 750 μέχρι το 330 π.Χ.). Έχω στείλει το πρόγραμμα της ενότητας. Το θέμα λοιπόν την Τρίτη είναι:

3/ Η Μεταμόρφωση της Μορφής και η Μορφή του Φαινομένου:

ο Αυστηρός Ρυθμός ή το Πρώιμο Θέρος του Ελληνισμού

(~ 500-450 π.Χ.)

Η σειρά αυτή εκδηλώσεων πραγματοποιείται σε συνεργασία του Ινστιτούτου Φιλοσοφικών Ερευνών και του Κέντρου Bright Side Patras, λαμβάνει δε χώρα στο Κέντρο.

Το Κέντρο Bright Side Patras ευρίσκεται στην Φιλοποίμενος 45, μεταξύ Κορίνθου και Κανακάρη.

Οι αναλύσεις γίνονται με συνεχή προβολή του σχετικού οπτικού υλικού.

Η είσοδος είναι ελεύθερη.

Μετά την ομιλία ακολουθεί συζήτηση.

II

ΣΥΜΠΟΣΙΟ ΕΟΡΤΑΣΤΙΚΟ ΚΑΙ ΣΥΖΗΤΗΤΙΚΟ

Την Πέμπτη 21 Ιουνίου στις 13:07 συμβαίνουν οι Θερινές Τροπές.

Ο Ήλιος ίσταται (Ηλιοστάσιο) και αντιστρέφει φορά στην ετήσια φαινομένη κίνησή του. Αντί να ανατέλλει και δύει όλο και βορειότερα, όπως το έκανε από τις Χειμερινές Τροπές και μετά, μεγαλώνοντας έτσι την διάρκεια της ημέρας εις βάρος της νύκτας, αρχίζει από τώρα να επιστρέφει προς νότο. **Είναι η εποχή της έλευσης του Απόλλωνα από τους Υπερβορείους στα λατρευτά μέρη μας, και πρωτίστως στους Δελφούς, εποχούμενου άρματος κύκνων** [Cf. Αλκαίος, Fr. 307 Liberman = Fr. 307 1 (c) Lobel-Page = Fr. 307 (1) c Voigt = Fr. 1 Reinach-Puech].

Αντί σεμιναρίου θα πανηγυρίσουμε τις Τροπές του Ήλιου και την Επάνοδο και Επι-φάνεια του Απόλλωνα συμποσιαζόμενοι εν χάριτι και σοφία. Και συμποτικό θέμα αυτήν την φορά ορίζω το εξής:

Κάθε περιοδικότητα έχει σε κάθε επαναλαμβανόμενη περίοδο τέσσερα καίρια, προνομιούχα σημεία αναφοράς, όπως τα πιο απομακρυσμένα αντιθετικά σημεία της ημιτονοειδούς καμπύλης και εκεί που αυτή τέμνει την οριζόντια διάσταση του χρόνου. **Ποιο όμως από αυτά δικαιούται τον τίτλο της Αρχής; Ποια είναι η αρχή της περιόδου; Ποιο σημείο είναι η αρχή της περιφέρειας ενός κύκλου;**

Και συγκεκριμένα πότε αρχίζουν οι περίοδοι των μεγάλων δυναμερών περιοδικοτήτων του χρόνου στην κοσμική ουσία και την ανθρώπινη ύπαρξη;

Αρχίζει το ημερονύκτιο με την ανατολή ή με την δύση του ήλιου, στα μεσάνυχτα ή το μεσημέρι;

Και παρομοίως ο (φυσικός) μήνας αρχίζει σε ποια σεληνιακή φάση, με την νουμηνία ή με την πανσέληνο, με το πρώτο ή με το τρίτο τέταρτο της σελήνης;

Και ο ενιαυτός έχει αρχή τις χειμερινές ή τις θερινές τροπές, την εαρινή ή την φθινοπωρινή ισημερία;

Αλλά και για ανθρώπινο Dasein, για τον ανθρώπινο βίο και βίωμα, ποιο είναι το δεσποτικό και νοηματοφόρο σημείο της ζωής του εν χρόνω, η γέννηση ή ο θάνατος, η εαρινή ώρα της νεαρώδους ακμής του ή το θέρος της ανδρώδους ωριμότητας;

Θα εμφιλοχωρήσουμε δε επί τι κατά λογικές ανάγκες, εάν όμως οι κρείττονες και πλείονες το επιτρέψουν, και στα βαθειά νερά της ευγονίας (πότε και πως η βέλτιστη σύλληψη;) Σπαρτιατικά και Πλατωνικά φιλοσοφούντες ζωή όπως και θάνατο, άνθος αλλά και καρπό – ποιος είναι ο Αριθμός του Ανθρώπριου Γεννητού στην «Πολιτεία»;

Υπονοούντες εν ταυτώ και τα άρρητα Μεγάλα Μυστήρια των επέκεινα του χρόνου Ιερών Ερωτικών Αγωνιών, των Άγιων του Κάλλους Οργιασμών, εις απερίοδον ζώην αιώνιον.

[Για βασική έρευνα πάνω στα θέματα έναρξης και αρχικού σημείου σε κυκλικές διαδικασίες δείτε την μελέτη μου στο Apostolos L. Pierris, *The Emergence of Reason from the Spirit of Mystery, An Inquiry into the Origin and Nature of Ancient Greek Rationality*, Vol. I, *Religion and Mystery*, Chapter 5: *“Beginnings in Cyclic Processes – Day Start and Monthly Period”*, pp. 204-227. – Για θεωρητική θεμελίωση συμβουλευθείτε μια συνοπτική παρουσίαση στο έργο μου A. L. Pierris, *Value and Knowledge, The Philosophy of Economy in Classical Antiquity*, Appendix C, *“The Stable Cyclicity of Natural Equilibrium”*, pp. 557-562].

Το Συμπόσιο θα αρχίσει στις 9.30 το βράδυ.

Όποιος ενδιαφέρεται να συμπαρίσταται στην μέθεξη να επικοινωνήσει μαζί μου.

III

ΟΜΙΛΙΑ ΣΤΑ ΦΕΤΙΝΑ ΣΠΑΝΤΙΔΕΙΑ

ΥΑΚΙΝΘΙΑ

Στα πλαίσια των Υακινθίων 2018 που οργανώνει το Σπαντίδειο Κέντρο στο «Σπαντίδου Αμφιθέατρο» θα μιλήσω με θέμα:

Λυκούργος, Αλκμάν και Κλεομένης.

Η Αρχή, η Ακμή

και ο Αγώνας Ανανέωσης στην Παρακμή της Σπάρτης.

Το αμφιθέατρο βρίσκεται στην οικεία διαμορφωμένη κορυφή ενός λόφου λίγο έξω από το Γεωργίτσι, σε ένα μαγευτικό τοπίο, δεσπόζοντας σε όλη την πολυδαίδαλα γεωγραφικά διαρθρωμένη περιοχή του μέσου ρου του Ευρώτα, με το ρωμαλέο ανάγλυφο του Ταϋγέτου δεξιά όπως κοιτάζουμε προς νότο και το απαλοκάμπυλο του Πάρωνα αριστερά. Ο χώρος δονείται και δονεί συχνότητες συντονισμού προς την ιστορία της Λακεδαίμονος.

Στην Σπάρτη το αυθεντικό Δωρικό βίωμα δημιούργησε τις μορφές βίου και υψηλού πολιτισμού που το εκφράζουν πληρεξούσια. Και αυτές οι Μορφές ουσίωσαν μεν τον κλασσικό Ελληνισμό, έστησαν δε τον κοσμοϊστορικό άξονα της ιστορίας. **Γιατί στην Σπάρτη ο άνθρωπος πραγμάτωσε άπαξ και μόνη φορά την ιδέα του – εδώ έγκειται η Λακεδαιμόνια μοναδικότητα. Στο ότι επιτεύχθηκε η τελειότητα της ανθρώπινης φύσης κατά σώμα αισθήσεων και πνεύμα νου, στο ότι έλαμψε το φως του κάλλους του απόλυτου Είναι. Και αυτό το δεδομένο, όχι απλά το υπεσχημένο, το τετελεσμένο όχι μόνον το ελπιζόμενο, παραμένει κτήμα της ανθρώπινης ύπαρξης ες αεί. Έτσι η ιδιαιτερότητα του Σπαρτιατικού θαύματος θεμελιώνει το κλασσικό θαύμα που κινεί την ιστορία.**

Τα τρία ονόματα του τίτλου της ομιλίας μου θα είναι οι οδηγοί μας στην κατανόηση και **επανοικείωση** του Σπαρτιατικού θαύματος, του Δωρικού «Κόσμου».

Πρώτα πως συντονίστηκε η κοινωνία στην Δωρική Απολλώνια αρμονία από τον εργάτη του φωτός **Λυκούργο**, υπό Δελφική έμπνευση και κύρωση, με τις Ρήτρες, την Αγωγή και τα Φιδ(λ)ίτια.

Δεύτερον να δούμε συνοψίζοντας στα θεμελιακά και ουσιώδη τις Μορφές της τελειότητας που έδωσε η Σπάρτη: σε λυρικό μέλος και πλαστικό κάλλος, σε εορτές της αιωνιότητας και ανδρεία του χρόνου, σε λατρεία της αστραφτερής «ωραίας» νεότητας και μεστή νοήματος ωριμότητα της ηλικίας. Εμβληματική φιγούρα εδώ στέκεται το δεύτερο όνομα του τίτλου μου, ο **Αλκμάν**, ιδρυτής του λυρικού Κανόνα.

Αλλά και **τρίτον, μοιραία**. Η ακμή της τελειότητας αποτελεί μια αιχμή στον χρόνο, οι αστραπές της αιωνιότητας είναι στιγμιαίες. Μετά την εαρινή «ώρα» του ρωμαλέου κάλλους στον ανθό της ύπαρξης αρχίζει η φθορά του χρόνου το αδυσώπητο έργο της.

Θα μιλήσω λοιπόν για τον επικό αγώνα της Σπάρτης κατά του Χρόνου. Αυτόν που καταδιώκει την σκέψη του Πλάτωνα. Η Σπάρτη επιχειρεί να σταματήσει την σήπουσα ροή στον Λαβύρινθο της απατηλής ψευδώνυμης διάρκειας. **Στο μέσο του 6^{ου} π.Χ. αιώνα προσπαθεί να**

«παγώσει» το ανυπέρβλητο κάλλος της, την ταύτιση ιδέας και ανθρώπινης πραγματικότητας. Η συντήρηση οδηγεί σε καταστολή μεν έσω, ασταθή δε στρατηγική προς τα έξω. Ούτε ισχύει να αποτρέψει την εισβολή οθνείων, «βαρβαρικών» αξιών που διαμελίζουν το όμορφο σώμα του Δωρικού «Κόσμου» σε αν-ιδέατους μικρόκοσμους υποκριτικά ακκιζόμενους εν χορώ τα «παραδεδομένα», τα κατεστημένα δηλαδή των άδωρων και αχάριτων συμφερόντων τους. Έτσι η σφαλερή **Συντήρηση προδίδουσα την αληθή Παράδοση εκπίπτει σε αναίσχυντο Κατεστημένο.**

Μετά τα Λεύκτρα (371 π.Χ.) η Σπάρτη μαραζώνει κακοποιούμενη από τους «συντηρητές» της. **Ταιριαστά και οικεία προς την Δωρική Απολλώνια πνοή έλαχε σε δυο νεαρούς βασιλείς, ένα εξ εκάστου οίκου των Ηρακλειδών,** να ενεργήσουν τον αγώνα της ανα-νέωσης, της αποκατάστασης των πραγματικών αλλά ποδοπατούμενων Πατρίων στην θέση της κατεστημένης ιδιοτελούς «παραδόσης». Ο εικοσάχρονος Άγις Δ' (~244-241 π.Χ.) και ο νεανίσκος Κλεομένης Γ' (~236-219 π.Χ.), ο πρώτος παλαιοδωρικός, «εκάεργος» δια του «τέλους» και του παραδείγματος επιδρών, ο άλλος θυμοειδής και τα ανίατα εμμέτρως βιάζων. Ακολούθησαν Μαχανίδας και Νάβις τυραννεύοντες, ισχυρότερα και οδυνηρότερα φάρμακα επιφερόμενοι στο έσχατα νοσούν σώμα του συστήματος.

Θα επικεντρωθώ στην τραγική φυσιογνωμία του Κλεομένη και στην ανάλυση της κατάστασης της Σπάρτης στην εποχή του. Θα αναλύσω δε τους λόγους της αποτυχίας του να φέρει εις πέρας αίσιο την εφαρμογή του χρυσού κανόνα του Μακιαβέλι (1531) για τα ανθρώπινα συστήματα:

«Για να μπορέσει να επιβιώσει επί μακρόν ένας θρησκευτικός θεσμός ή ένα κράτος είναι ουσιώδες να επανέρχεται συχνά στις συστατικές αρχές του».

Niccolo Machiavelli, *Discorsi sopra la prima deca di Tito Livio*, III, 1.

Η εκδήλωση θα πραγματοποιηθεί στο «Σπαντίδου Αμφιθέατρο» έξω από το Γεωργίτσι, το Σάββατο 23 Ιουνίου στις 7 μ.μ.

Η προσέλευση είναι ελεύθερη.

IV

ΟΜΙΛΙΑ ΣΤΟ ΞΗΡΟΚΑΜΠΙ

Η πρώτη και συστηματική αναφορά για την γεωπολιτική διαίρεση της Λακωνικής κατά την Μυκηναϊκή περίοδο ανευρίσκεται στον Κατάλογο των Νηών στην Ομηρική Ιλιάδα. Αποτελεί το βασικό σημείο αναφοράς κάθε μελέτης για την προϊστορία της Λακεδαίμονος. Ο λόγος εκεί για την προέλευση των διαφόρων ομάδων που συμμετείχαν στην Τρωική εκστρατεία:

οἳ δ' εἶχον κοίλην Λακεδαίμονα καιετάεσσαν,

Φᾶρῖν τε Σπάρτην τε πολυτρήρωνά τε Μέσσην,

Βρυσειάς τ' ἐνέμοντο καὶ Αὐγειαὶ ἐρατεινάς,

οἳ τ' ἄρ' Ἀμύκλας εἶχον Ἴλος τ', ἔφαλον πτολίεθρον,

οἳ τε Λάαν εἶχον ἠδ' Οἴτυλον ἀμφενέμοντο,

*τῶν Φοι ἀδελφεὸς ἦρχε, βοὴν ἀγαθὸς Μενέλαος,
ἐξήκοντα νεῶν.*

Ιλιάς, Β 581—7

Από τον Λα (Κάστρο του Πασσαβά) στο Οίτυλο είναι και τώρα η φυσική δίοδος από το νοτιοδυτικό άκρο της κοίλης Λακεδαίμονος προς τα δυτικά στο Λιμένι και λιμάνι του Οίτυλου στον Μεσσηνιακό κόλπο δια και υπέρ τον Ταϋγέτο. Επίσης από τις Αμύκλες (παρά το Αμυκλαίο) προς το Έλος ήγε η κύρια παραευρώτια οδός προς τον βασικό λιμένα της Μυκηναϊκής Λακωνίας, το παραθαλάσσιο Έλος στις εκβολές του ποταμού.

Ο δρόμος προς τον Ταϋγέτο άρχιζε λίγο μετά τις Αμύκλες, προς Παλαιοπαναγιά και πάνω, όπως τώρα (Παυσανίας, ΙΙΙ, 20, 3). Στα ριζά των προβούνων εκεί ήταν το τέμενος του Μεσσαπέως Διός. (Μαρτυρείται θραύσμα κεραμικό με επιγραφή δυο στίχων: «...ΔΙΟΣ [ΜΕΣΣΑ]ΠΕΟΣ...» από τα Κατσουλαίικα ή Ανθοχώρι (;). Λάθος τοποθεσία). Και λίγο πιο κάτω απομακρυνόμενοι από τον Ταϋγέτο ήσαν οι Βρυσέες, “πόλις ποτὲ ᾠκεῖτο”. Διέμενε στους χρόνους του Παυσανία ναός του Διονύσου. Η κορυφή του Ταϋγέτου Ταλετόν υπέρκειται των Βρυσέων: “ἄκρα δὲ τοῦ Ταϋγέτου Ταλετόν ὑπὲρ Βρυσέων ἀνέχει” (Παυσανίας, ΙΙΙ, 20, 4). Ακριβώς. Πρόκειται για το Μυκηναϊκό κέντρο στον Άγιο Βασίλειο.

Λοξοδρομώντας δεξιά (προς τα δυτικά) του κύριου δρόμου προς το Γύθειο μετά τις Κροκεές, και σε απόσταση 30 σταδίων από το Γύθειο (~5.5 χιλ.) ευρίσκετο πολίχνη τον καιρό του Παυσανία με το όνομα Αιγίαι, η οποία παρεδίδετο ότι ήταν οι Ομηρικές **Αυγειαίς** (Παυσανίας, ΙΙΙ, 21, 5). Το ίδιο ο Στράβων θεωρεί ότι οι Αυγειαίς είναι οι μετέπειτα Αιγαιές (παραλλαγή των Αιγιών – Στράβων VIII 364 C, 517.10 M). Δένει ως προς τις κατευθύνσεις που αναφέρει ο Όμηρος, Λας – Οίτυλο, Αμύκλες – Έλος, Βρυσέες – Αυγειές.

Κατά τον Έφορο (FrGrH 70F117 Jacoby) οι Δωριείς που κατέλαβαν τη Λακωνική διαίρεσαν σε έξι κέντρα την χώρα, χρησιμοποιώντας την προϋπάρχουσα Μυκηναϊκή κατανομή. **Την Φάριν προώρισαν για ταμείο, θησαυροφυλάκιο, σαν στο κέντρο ενός κύκλου.** Ο Στράβων την αναφέρει στην σειρά Σπάρτη – Αμύκλες – Φάρις που βρίσκεται στην μεσογαία κάτω και κατά μήκος του Ταϋγέτου (Στράβων VIII 363 C, 515. 12-

3 M). Ταιριάζει να βρίσκεται δίπλα στο θολωτό τάφο («Θησαυρό») του Βαφειού. Ο λόφος παραδίπλα Παλαιοχώρι είναι ως ομφαλός μεσόμφαλης φιάλης, από πάνω του «βλέπεις» και αισθάνεσαι το «κοίλο» της κοίλης Λακεδαίμονος, κλείνει στην περιφέρεια του νότου από την σειρά των λόφων που την αποκλείουν από την θάλασσα, ο δε Ευρώτας δεν φαίνεται πού περνάει για να χυθεί στον πόντο.

Μένει (με αυτήν την σειρά αρχίζοντας από την Φάρι) η Σπάρτη και η Μέσση του Ομηρικού Καταλόγου.

Η Δωρική Σπάρτη λογικό είναι να οικίστηκε δίπλα/κοντά στην Μυκηναϊκή που αναφέρει ο Όμηρος, την οποία ο Στράβων επιχειρηματολογεί δια μακρών ότι Ομηρικά ονομάζεται και Λακεδαίμων ειδικά ως οικισμός και διακριτά από την έννοια της χώρας. **Η λατρεία του Μενελάου, το μοναδικό Ελληνικό αρχιτεκτονικό ziggurat εκεί και ο παρακείμενος μυκηναϊκός οικισμός στον ίδιο λόφο, κάνουν το Μενελάιον καλή υποψηφιότητα για την Ομηρική Σπάρτη.**

Για την ταύτιση της Μέσσης ο Στράβων αναγνωρίζει μείζον πρόβλημα (VIII 364 C, 516-7 M). Δεν μπορεί να πρόκειται για την Μεσσόα, μια από τις πέντε τοπικές ωβές της Δωρικής Σπάρτης, είναι πολύ κοντά στην Σπάρτη-Μενελάιον. Βεβιασμένα είναι και απεγνωσμένα τα επιχειρήματα να θεωρηθεί η Μέσση συγκοπή της Μεσσήνης. Ίσως το αποτραβηγμένο και ως εν μυχώ της Πελλάνας προς την κοίλη Λακεδαίμονα (όπως το ανάλογο των Μυκηνών σε σχέση προς τον Αργολικό κάμπο, αν και βαρύτερης σημασίας τούτο) να εξηγεί και τον δυισμό της εξουσίας μεταξύ Τυνδάρεω και Ιπποκόωντα. Θα ταίριαζε τότε να είναι η Πελλάνα η Μέσση.

Το ονοματολογικό μάλιστα ενδέχεται να ενισχύει την ταύτιση. Η ρίζα του Πελλάνα ανάγεται πιθανόν στις λέξεις πελός, πελιός, πελλός, πελιδνός = σκοτεινόχρωμος, γκριζωπός, τεφρώδης, ωχρώδης, το ίδιο και πολιός, επίσης πελλᾶς ο γέρων (Ηρωδιανός I 55 Lentz).

[Cf. Ησύχιος s.vv. πέλλας και πέληος. S.v. πελείους: *Κῶοι καὶ οἱ Ἡπειρῶται τοὺς γέροντας καὶ τὰς πρεσβύτιδας. Ο Στράβων εξηγεί ότι οι Πελειάδες της Δωδώνης δεν ήσαν περισσότερές "αλλά γυναῖκες γραῖαι τρεῖς περί τὸ ἱερὸν σχολάζουσai", διότι "φασὶ δὲ καὶ κατὰ τὴν τῶν Μολοττῶν καὶ Θεσπρωτῶν γλῶτταν τὰς γραίας πελίας καλεῖσθαι καὶ*

τούς γέροντας πελίους". VII Fr. 1a. - "ὅτι κατὰ Θεσπρωτοὺς καὶ Μολοττοὺς τὰς γραίας πελίας καὶ τοὺς γέροντας πελίους, καθάπερ καὶ παρὰ Μακεδόσι. πελιγόνας γοῦν καλοῦσιν ἐκεῖνοι τοὺς ἐν τιμαῖς, καθὰ παρὰ Λάκωσι καὶ Μασσαλιώταις τοὺς γέροντας. ὅθεν καὶ τὰς ἐν τῇ Δωδωναίᾳ δρυὶ μεμυθεῦσθαι πελειίας φασίν" VII Fr. 2].

Πέλλα και Πελλάνα θα ήσαν λοιπόν τα παλαιά και τετιμημένα μέρη. Αλλά πέλεια και πελειάς (και palumba) η περιστερά δια το χρώμα της και οι Πελειάδες της Δωδώνης δια το γήρας των. Όμως η Ομηρική Μέσση έχει το ορίζον επίθετο «πολυτρήρων», πολυπερίστερη. Είναι λοιπόν η Πελλάνα.

Θα ενδιατρίψω στην πολιτισμική και θρησκευτική φυσιογνωμία της περιοχής του Ξηροκαμπίου στην αρχαιότητα. Η λατρεία του Διονύσου στις ερειπωμένες Βρυσέες (Παυσανίας, III, 20, 3) και της Ελευσινίας Δήμητρος στα Καλύβια της Σοχάς σε συνδυασμό προς τις λατρείες του Έλους (Παυσανίας, III, 20, 5-7) θα μας απασχολήσουν ιδιαίτερω, όπως και του Διός Μεσσαπέως.. Η σχέση και αντίθεση της Λελεγικής και Αχαϊκής προς την Δωρική θρησκευτικότητα θα αποκαλυφθεί έτσι καλύτερα.

Η ομιλία θα γίνει την Κυριακή 24 Ιουνίου στις 7 το βράδυ, στο Ξηροκάμπι. Ο θεματικός τίτλος είναι:

Οι Ομηρικές Βρυσέες,

το Μυκηναϊκό Κέντρο στον Άγιο Βασίλειο Ξηροκαμπίου

και η Θρησκευτικότητα στους Πρόποδες του Ταλετού

Η εκδήλωση είναι αφιερωμένη στο Ξηροκάμπι, τις αρχαίες Βρυσέες, και στην περιοχή του.

Η είσοδος είναι ελεύθερη και η ομιλία ανοικτή σε συζήτηση.

Τα οργανωτικά και ο τρόπος πραγματοποίησης της εκδήλωσης θα γνωστοποιηθούν εγκαίρως.

V

**ΠΡΟΑΝΑΓΓΕΛΙΑ ΧΩΡΟΛΟΓΙΚΗΣ, ΔΡΑΜΑΤΙΚΗΣ
ΚΑΙ
ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΣΥΝΑΝΤΗΣΗΣ ΣΤΗΝ ΑΡΓΟΛΙΔΑ**

Το τριήμερο 6-8 Ιουλίου θα έχουμε χωρολογική συνάντηση στην Αργολίδα. Το Σάββατο 7 Ιουλίου το βράδυ θα παρακολουθήσουμε την παράσταση του Αγαμέμνονα του Αισχύλου στο αρχαίο θέατρο της Επιδαύρου. Θα συζητήσουμε το έργο υπό το πρίσμα των αναλύσεων του τραγικού που κάναμε στις συναντήσεις των Πατρών κατά την συγκριτική μελέτη των τριών πολιτισμών. Θα επισκεφθούμε επίσης το Ηραίο για να μιλήσουμε πάνω στην φύση της λατρείας της Ήρας. Το πλήρες Πρόγραμμα θα κοινοποιηθεί εν καιρώ.

Όποιος ενδιαφέρεται να συμμετάσχει ας επικοινωνήσει μαζί μου.